

A Győri Ítéltábla a dr. Zalán Gábor Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen szerzői és szomszédos jogok megsértéséből eredő igény megfizetése iránt indított perében a Győri Törvényszék 2014. május hó 19. napján kelt P.20.870/2013/13. számú ítélete ellen az alperes részéről 14., a felperes részéről 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a keresetet részben elutasító ítéletnek tekinti, azt részben megváltoztatja és az alperest terhelő marasztalás tőkeösszegét 555.563 (ötszázötvenötezer-ötszázhatvanhárom) forintra leszállítja, a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját 2012. július 21. napjában határozza meg, egyúttal az alperest terhelő elsőfokú perköltségét összegét 127.661 (egyszázhuszonhétezer-hatszázhatvanegy) forintra leszállítja.

Ezt meghaladóan az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles a felperes megfizetni az alperesnek 15 napon belül 81.320 (nyolcvanegyezer-háromszázhusz) forint másodfokú eljárás költséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperesi jogelőd és az "A" Bt. között 2006.04.05. napján megbízási szerződés jött létre az alperesi jogelőd által gyártott és forgalmazott sörök reklámkampányához kapcsolódó reklámfilm sorozat elkészítésére. (A továbbiakban **első szerződés**.)

E szerződés 3.3. pontja rögzítette, hogy a felperes a szerződés aláírásával hozzájárul ahhoz, hogy a közreműködésével elkészült reklámfilmeket az "A" Bt. mint megbízó Magyarország területén **a felhasználás első napjától számított 1 évig terjedő időszakban felhasználja a következő megjelenési formákban:** elektronikus médiában, égi- és földi sugárzású magyar nyelvű televíziós csatornákon, **interneten**, moziban, kivetítőn és egyéb elektronikus médiában.

A felperes ahhoz is hozzájárult, hogy a közreműködésével elkészült reklámfilmeket a megbízó és az alperes szakmai célokra felhasználhassa, szakmai rendezvényeken, konferenciákon és egyéb sörrel kapcsolatos rendezvényeken, valamint azt **az internetes honlapjukon** bemutassa és azt referencia anyagként **időbeli korlát nélkül felhasználja**.

Ugyanezen felek között 2006. november 6. napján újabb szerződés (a továbbiakban **második szerződés**) jött létre a reklámsorozat második részére vonatkozóan. A szerződés

3.4. pontja az első szerződés fenti 3.3. pontjával azonos felhasználási hozzájárulást tartalmazott.

A felhasználási jogok átruházása tekintetében a felperes, mint előadó művész és az "A" Bt. között létrejött fenti szerződések tartalma megegyezett az alperesi jogelőd és az "A" Bt. között létrejött szerződés tartalmával.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a fenti szerződések alapján a reklámfilmek 2006. és 2007. évtől jelentek meg, közzétételük lehetősége 2008. december 31. napjával megszűnt, azonban az alperes márka specifikus facebook oldalán azok ezt követően is fellelhetőek és elérhetőek voltak.

Felperes módosított keresetében elsődlegesen a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. - továbbiakban Szjt. - 74. §. /1/ bekezdése alapján (az Szjt. 73.§. /1/ bekezdés d/ és e/pontjában foglalt felhasználásra tekintettel) felhasználási díj, másodsorban az Szjt. 94.§. /2/ bekezdése alapján kártérítés címén 1.428.750 forint és annak 2008. december 31. napjától számított törvényes késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Perköltségként az általa lerótt eljárási illetéket (86.000 forint) megállapodás alapján számított 260.000 forint + ÁFA összegű ügyvédi munkadíjat és 24.740 forint közjegyzői ténytanúsítással összefüggésben felmerült költséget igényelt

Arra hivatkozott, hogy a felperes az alperessel ugyan nem állt közvetlen szerződéses kapcsolatban, azonban az "A" Bt-n keresztül azonos tartalommal átruházott felhasználói jogokon túlterjeszkedett az alperes, ezért elsődlegesen felhasználói jogdíj másodsorban kártérítés megfizetésére köteles.

A második reklámszerződés 3.1. pontja utolsó bekezdése szerint amennyiben a megbízó a következő évben a Beerfriends 2 sorozat reklámfilmjeiből egy vagy több reklámfilmet ismét fel kíván használni, úgy a **megbízottat a második sorozatban elkészített reklámfilmek újabb egy éves időtartamban történő felhasználásáért 125.000 forint + ÁFA/film felhasználási díj** illeti meg. Az első évadban készült filmek vonatkozásában az első szerződés ilyen rendelkezést ugyan nem tartalmaz, azonban a filmek hasonló jellegére tekintettel azok vonatkozásában is alkalmazható a későbbi érték. Emiatt a felperes az első évad vonatkozásában 4, a második évad tekintetében 5, összesen 9 film után filmenként 125.000 forint + ÁFA, összesen 1.428.750 forint megfizetésére köteles.

Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte, arra hivatkozással, hogy a felperesnek - szerződéses jogviszony hiányában - a keresetben megjelölt igény érvényesítésére **nincs perbeli jogképessége (helyesen kereshetőségi joga)**, ugyanis nem szerzője, csupán szereplője a leforgatott reklámfilmnek és az Szjt.73.§./2/ bekezdése alapján több személy közreműködése esetén az előadóművészek a jogukat képviselőik útján gyakorolhatják. Ehhez hasonló kitételt tartalmaz az első reklámszerződés 4.3. pontja és a második reklámszerződés 4.2. pontja is, emiatt az igény érvényesítésére nem a felperesnek, hanem az "A" Bt-nek lenne lehetősége.

A kereset érdemében - azt mind jogalap, mind összecszerűség tekintetében vitatva - annak elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a szerződő felek egyértelműen megkülönböztették az internetet, mint reklámfelületet, ahol

az elhelyezett hirdetésekért fizetni kell (az időben korlátozott felhasználási jog csak ehhez kapcsolódott) és a saját honlapot, mely szintén az interneten üzemel. Ezt igazolja az is, hogy az első szerződés 3.5. pontja, a második szerződés 3.4. pontja a reklámfotók felhasználásával összefüggésben az internetet a reklámfelületek között sorolja fel.

Saját facebook honlapja nem minősül fizetős reklámfelületnek vagy egyéb médiumnak (a facebook ingyenes) azon fizetett hirdetést kizárólag a facebook üzemeltető cég helyezhet el, mely jól elkülöníthetően a honlap tartalma melletti jobb oldali sávban jelenik meg, tartalmában pedig független a honlap tulajdonosától, a reklám mindig a látogató személyéhez kapcsolódóan jelenik meg. A reklámfilmek az "A" Bt-vel megkötött szerződésekben biztosított időszakon túl nem kerültek reklámcéllal felhasználásra. **A saját honlapon történő felhasználás - így a facebook-on történő felhasználás is - időbeli korlát nélkül biztosított volt számára.**

Álláspontja szerint a felperes kár nem érte azáltal, hogy a filmek megjelentek az alperes honlapján. Azzal a felperesnek is tisztában kell lennie, hogy ami egyszer fizetett hirdetésként vagy más formában felkerül az internetre, az gyakorlatilag törölhetetlen, a perbeli filmeket pedig mások is közzétették. A további reklámcélú felhasználás esetén is csak akkor lett volna a felperes jogosult díjazásra, ha a sörbarátok sorozat harmadik szériája mellett használta volna fel az alperes a korábbi reklámfilmeket, ami nem történt meg (felperes a reklámfilmek harmadik szériájában már nem is szerepelt).

Az alperesi védekezés kapcsán a felperes utalt arra, hogy a reklámfilmek szereplői nem tekintendők előadóművészi együttesnek, az igényt a felperes saját személyében érvényesítheti. Előadóművészek együtteséről csak akkor beszélhetünk ha több előadóművész közös néven fejt ki előadóművészi teljesítményt, ezzel szemben a felperes a per tárgyát képező filmekben nem együttes tagjaként, hanem önállóan színészként szerepelt. Ellenkező esetben az "A" Bt sem külön és önállóan a színészekkel, mint előadóművészekkel, hanem az együttes képviselőjével szerződött volna.

A felhasználási jog terjedelméből pedig egyértelmű, hogy milyen jogokat tartott fenn magának a felperes, mint előadóművész. A facebook akkor sem minősíthető az alperes honlapjának, ha azon lehetőség van profiljának megjelenítésére, ugyanis az a facebook Inc honlapja és nem az alperesé. A profil tartalmát csak a facebook által meghatározott korlátok között befolyásolhatja az alperes. Azon alperesi érvelés pedig értelmezhetetlen, hogy a facebook profilon a felperes szereplésével készült első két sorozat darabjait nem a sörbarátok sorozat harmadik szériája mellett használta fel az alperes, hiszen a facebook profil a sorozat valamennyi, így a felperes szereplésével, illetve a felperes szereplése nélkül készült filmet tartalmazta. Az nem mentesíti a jogsértő magatartás következményei alól az alperest, hogy mások is közzé tették a per tárgyát képező filmeket.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel érintett ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes javára 1.428.750 forintot és annak 2008. december 1. napjától a kifizetés napjáig számított törvényes kamatát, valamint 151.740 forint perköltséget.

Ítélete jogi indokolásában arra hivatkozott, hogy a per megszüntetésének nem volt helye, mert a szerződéses jogviszony hiányára történő alperesi hivatkozás is a kereset

érdemében hozott döntés kapcsán bírálendő el. A jogsértéssel összefüggő igény érvényesítésére is a felperes jogosult, aki a tevékenységét önálló színészként és nem egy együttes tagjaként fejtette ki.

A felperes érvelésével azonosan megállapíthatónak találta az Szjt. 73.§. /1/ bekezdés d/ és e/ pontja szerinti (előadóművészi hozzájáruláshoz kötött) jogosulatlan felhasználásra tekintettel a felperes előadóművészi teljesítményén alapuló szomszédos jogainak megsértését. Az alperes ugyan a bíróság felhívására sem csatolta a közte és az "A" Bt. között létrejött szerződést, azonban nem nyilatkozott a bíróság 11. sorszám alatti végzésében foglalt az "A" Bt. nyilatkozatára vonatkozó felhívásra sem, ami alapján a felperes által az "A" Bt-nek biztosított felhasználói jogokkal azonosnak tekintendők az "A" Bt által az alperesi jogelődnek biztosított felhasználó jogok.

Az első szerződés 3.3., a második szerződés 3.4.pontjai tartalmazzák az átruházott vagyoni jogok korlátait. Az át nem ruházott jogokat a felperes magának fenntartotta, igényérvényesítését ez alapozza meg. Az összecszerűség tekintetében a megállapodások tartalmi azonosságára figyelemmel a második szerződés - alperes által sem vitatott - díjra vonatkozó rendelkezéseit vette alapul.

A felperes perköltségét 24.740 forint illetékben és 100.000 forint + ÁFA ügyvédi munkadíjban határozta meg. Az ügyvédi munkadíj igényt a 32/2003/VIII.22./IM. rendelet 3.§. /4/ bekezdése alapján - a pertárgy értékére és arra tekintettel, hogy csak két tárgyalásra került sor a perben - mérsékelt összegben állapította meg.

Az ítélet ellen - a Pp.157.§. a./ pontja alapján, figyelemmel a Pp.130.§./1/ bekezdés e/pontjában foglaltakra - annak hatályon kívül helyezése és a per megszüntetése, másodsorban az ítélet részben történő megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása iránt az alperes, míg az elsőfokú perköltség 440.940 forintba történő felemelése iránt a **felperes terjesztett elő fellebbezést.**

Az alperes megismételte az elsőfokú eljárásban előterjesztett azon védekezését, hogy az Szjt.73.§./2/ bekezdése alapján az igény jogosultja nem a felperes, hanem az "A" Bt. A szerződések ellenkező kikötése hiányában a film felhasználással kapcsolatos vagyoni jogok a film előállítójára szálltak át, és a felperes a filmeknek nem előállítója, csak szereplője. Megkülönböztetendő az internet, mint reklámfelület és a saját honlap. Ennek elfogadása esetén jogszerűen használta fel a felperes szereplése mellett készült reklámfilmeket, azok a szerződésben biztosított időszakon túl nem kerültek reklámcélú felhasználás keretében megjelenítésre. A saját honlapon történő felhasználás pedig korlátlan időben biztosított volt számára. A facebook oldal az alperes saját weboldalának minősül.

Utalt arra is, hogy jogviszonyban nem állt és nem is áll a felperessel, így az szerződésszegésre alapított követelést nem érvényesíthet. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt is, hogy a felperest kár nem érte, kizárólag a facebook oldalon és archív anyagként voltak elérhetőek e filmek, nem pedig a tv csatornákon és a népszerű internetes portálokon. Emiatt teljesen indokolatlan volt a teljes felperes által követelt összegben történő marasztalása.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében - az elsőfokú eljárásban előterjesztett előadását megismételve - a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Azt azzal egészítette ki, hogy az Szjt. 73.§. (3) bekezdése szerinti ellenkező kikötésnek minősül az, hogy az "A" Bt. a éven túli felhasználásra kiterjedően a vagyoni jogokat az első szerződés 3.3 és a második szerződés 3.4 pontjai alapján nem szerezte meg. A felek nem a szerint differenciáltak, hogy a felhasználás fóruma fizetős vagy ingyenes reklámfelület, hanem csupán a saját honlapon történő felhasználást szabályozták külön. Az elsőfokú ítélet nem kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, így a felperes kárára vonatkozó fellebbezési érvelés súlytalan, a jogdíjfizetési kötelezettség objektív alapú.

A perköltség tekintetében előterjesztett fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az illeték egy része és a közjegyzői ténytanúsítvány költsége tekintetében az elsőfokú bíróság teljes pernyertessége ellenére indokolás nélkül utasította el a keresetét. A megállapodás szerinti (13-15 órányi szokásos ügyvédi munkadíjnak megfelelő) díj mérséklése nem volt indokolt. A ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység nem csak a tárgyalásokon történt megjelenéssel azonosítható. A per előkészítéséhez a felperesi jogi képviselőnek az eldöntendő kérdés elvi és precedens jellege miatt széleskörű kutatómunkát is kellett végeznie, idegen nyelvű irodalom tanulmányozása mellett. Munkadíja integrálta utazási költségét és az utazási időre eső díjat is.

Az alperes fellebbezése részben alapos, a felperes fellebbezése nem alapos.

I.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki:

A 2006. április 5. napján az "A" Bt és a felperes között létrejött első reklám szerződés - eltérően a második reklámszerződéstől - a felhasználás első napjától számított egy éven túl terjedő időszakra vonatkozóan a filmek felhasználására díjazást nem állapított meg. **Az első szerződés 3.5. pont utolsó bekezdésében** abban állapodtak meg a felek, hogy a reklámfilm, illetve a reklám fotók további felhasználása, illetve **a felhasználás időtartamának meghosszabbítása külön erre vonatkozó szerződés alapján, külön díjazás ellenében lehetséges.**

Mindkét szerződés tartalmazott egy kizárólagossági kikötést. Az első szerződés kizárólagosságra vonatkozó 3. 4. pontjában a felperes kötelezte magát, hogy a reklámfilm első nyilvánosságra hozatalától számított egy évig terjedő időszakban semmilyen terméket, céget reklámozó reklámfilmben hirdetésben, nyomtatott vagy egyéb reklám anyagon nem szerepel és ezen időtartam alatt tv-film sorozatban sem vállal semmilyen szerepet Magyarország területén (kizárólagosság díja).

Az első szerződésben azonban a megbízási díj címszó alatt a felhasználási jogok ellenértéke és a 3.4. pontban vállalt kizárólagosság díja nem került elkülönítetten megállapításra, csak szövegesen utalt arra, hogy a megbízási díj magában foglalja a szerződés 3.2. pontja (helyesen 3.3 pont) szerinti felhasználási jogok ellenértékét is. A szerződés a próbanapok és a forgatási napok díján túlmenően 1.500.000 forint + ÁFA összegben határozta meg a kizárólagosság díját.

A második szerződés 3.5. pontja a fentiekkel azonosan szabályozta a kizárólagossági kikötést. A kizárólagosság díja- immár önállóan - 1.500.000 forint + ÁFA összegben, míg a legfeljebb 12 db reklámfilm felhasználására vonatkozó jogdíj - összevonva a próbák és a forgatási napok munkadíjával - 2.000.000 forint + ÁFA összegben került meghatározásra.

A második szerződés 3.1. pontja utolsó bekezdése szerint amennyiben az "A" Bt. a következő évben a Beer Friends harmadik sorozatában újabb filmek elkészítése mellett a második sorozat reklámfilmjében egy (vagy több) reklámfilmet ismét fel kíván használni, úgy a felperest a második sorozatban elkészített reklámfilmek újabb 1 éves időtartamban történő felhasználásáért 125.000 forint + ÁFA filmfelhasználási díj illeti meg.

Az „...” alperesi facebook profil 2011. márciusától 2013. december 11. napjáig működött.

II.

A fenti kiegészítéssel az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, azt helyesen állapította meg, és érdemben helytállóan következtetett arra is, hogy a sérelmezett felhasználás jogsértő, s emiatt fennáll a felperes keresetösségi joga. A helytállási kötelezettség jogi indokai és az összecszerűsége tekintetében azonban az ítélet nem értett maradéktalanul egyet az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel, ezért a marasztalási összeg leszállítása mellett az elsőfokú ítélet indokolását az alábbiakkal egészíti ki és az alábbiak szerint helyesbíti.

II./A.

Nem helytálló az alperes érvelésre a tekintetben, hogy a Pp.130.§./1/ bekezdés e/pontja alapján a per megszüntetésének lett volna helye. A Pp.48.§-a értelmében ugyanis a felperes mint természetes személy perbeli jogképessége nem vitatható. A keresettel érvényesített igény tekintetében a Pp.130.§./1/ bekezdés g./pontja szerinti fordulat sem áll fenn („a pert nem a jogszabályban erre feljogosított személy indítja”). Azt a kereset érdemi elbírálása kapcsán kellett értékelni, hogy közvetlen szerződéses jogviszony hiányában rendelkez-e a felperes keresetösségi joggal (Pp.3.§./1/ bekezdés) a kereset tárgyát képező igény tekintetében vagy annak érvényesítésére más (a konkrét esetben az "A". Bt.) jogosult.

II./B.

Az ítélet tábla osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a tekintetben is, hogy a felperes nem előadóművészi együttes tagja, így jogait maga érvényesíthette (Szt.73.§./2/ bekezdés).

Az alperes nem bocsátotta a bíróság rendelkezésére az "A" Bt és közte a felhasználói jogokra vonatkozóan létrejött szerződést. Bírói felhívásra nem nyilatkozott az "A" Bt ezzel összefüggő azon nyilatkozatára, mely szerint az "A" Bt által az alperesnek biztosított felhasználói jogok tartalmukban megegyeznek a keresethez csatolt reklámszerződések szerinti jogokkal. Erre tekintettel helyesen indult ki abból az elsőfokú bíróság (a nemo plus iuris elvéből is ez következik) hogy az egymásra épülő reklámszerződések miatt az az

irányadó, hogy a felhasználás első napjától számított egy év után történt alperesi felhasználás - ha erre az egymásra épülő szerződések kifejezetten nem jogosítják az alperest - jogellenesnek tekintendő és megalapozza jogsértő felhasználáson alapuló felperesi vagyoni igényt.

Az "A" Bt. keresetösségi jogát állító alperesi védekezés abban az esetben lenne helytálló, ha a felperes részéről az "A" Bt. részére átruházott vagyoni jogok alapján a felhasználás joga az "A" Bt-t a per tárgyát képező időszakra is megillette volna.

II./C.

A jogsértés és jogkövetkezményei kapcsán az ítéltábla az alábbiakkal egészíti ki az elsőfokú ítélet indokolását.

Az Szjt.1.§./2/ bekezdés g./pontja értelmében a **filmalkotás szerzői jogi védelem** alá tartozik. Az Szjt.64.§./1/ bekezdése értelmében a reklámfilm is filmalkotásnak minősül. **A felperest mint előadóművészt a szerzői jogokkal szomszédos jogok védelme alapján illetik meg jogok.** Az Szjt.74.§./1/ bekezdése értelmében az előadóművészt a 73.§./1/ bekezdésében említett felhasználásokért - ha a törvény másként nem rendelkezik - díjazás illeti meg.

Az Szjt.17.§. d/pontja értelmében a mű felhasználásának minősül - egyebek mellett - a nyilvánossághoz közvetítés sugárással vagy másként. Az Szjt.26. §./8/ bekezdése értelmében a szerzőnek (a jogszerzőnek) az is kizárólagos joga, hogy művét - másként mint sugárással, vagy a /7/ bekezdésben említett módon - nyilvánossághoz közvetítse, és hogy erre másnak engedélyt adjon. E joga kiterjed különösen arra az esetre, amikor a művet vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy teszik a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

A szomszédos jogok kapcsán lényegében ugyanezt ismétli meg az Szjt. Az Szjt.73.§./1/ bekezdés d./ és e./pontja értelmében az előadóművész hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy rögzített előadását terjesszék; illetve rögzített előadását vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy tegyék a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.

Az Szjt.9.§./6/ bekezdése értelmében a vagyoni jogok a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel ruházhatók át, illetve szállnak át. **Jog átruházása illetve a jog átszállása esetén** - a jogok átruházására irányuló szerződés eltérő kikötése hiányában -**a továbbiakban a jogszerző rendelkezhet a vagyoni jogokkal.** Ennek megfelelően a jogszerzőt - a szerződés rendelkezései szerint kizárólagos vagy a szerzővel, illetve más jogszerzőkkel párhuzamos jelleggel - megilleti az Szjt.16.§./1/ bekezdése alapján a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő **bármilyen felhasználása**, kivéve ha arra vonatkozóan az átruházási szerződés a felhasználás módja, földrajzi területe, mértéke, időtartama, vagy formája vonatkozásában kizáró rendelkezést vagy jogfenntartást nem tartalmaz.

Az Szjt. 16.§. /6/ bekezdése értelmében jogosulatlan a felhasználás különösen akkor ha a törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.

A fenti rendelkezések fényében kellett értelmeznie azt a bíróságnak, hogy a felperes és az "A" Bt között létrejött felhasználási szerződés és az arra épülő (az alperesnek azonos jogokat biztosító) az "A" Bt. és az alperes között létrejött szerződés mennyiben alapozta meg a per tárgyát képező időszakra nézve azt, hogy az alperes külön, újabb felperesi hozzájárulás és díj fizetése nélkül felhasználta az első és a második reklámfilm szerződés alapján a felperes szereplése mellett készült filmeket - a harmadik reklámfilm sorozat filmjeivel együtt - a saját facebook profilján.

Az Szjt.42.§-a értelmében a felhasználási szerződés tartalma főszabályként diszpozitív. A reklámozás céljára megrendelt mű esetében azonban maga az Szjt.63.§./2/ bekezdése határoz meg olyan kötelező tartalmi elemeket, melyekben történő megállapodás hiányában (Ptk.205.§./2/ bekezdés) a szerződés létrejötte sem állapítható meg. Ilyen lényeges kérdésnek minősíti az Szjt.63.§./2/ bekezdése (nem taxatív felsorolás keretében) **a felhasználás módját, mértékét, földrajzi területét, időtartamát, a reklámhordozó meghatározását,** valamint a szerzőnek járó díjazást.

Kisegítő szabály az értelmezés kapcsán, hogy amennyiben a szerződés tartalma a Ptk.207.§-a értelmezésre vonatkozó szabályai alapján nem tárható fel, úgy az Szjt.42.§./3/ bekezdése alapján **a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.**

Mindkét reklámszerződés megfelelően tartalmazza a fenti kérdésekben a felek megállapodását. Az így létrejött felhasználási szerződés tartalma az ítélőtábla álláspontja szerint - a Ptk.207.§./1/ bekezdése alapján - az Szjt.42.§ (3) bekezdése szerinti kisegítő szabály igénybevétele nélkül is - egyértelműen megállapítható.

Az alperest (származékosan) az első és második reklámszerződésben átruházott jogosultságok illetik meg. A konkrét szerződésekben szereplő **korlátlan idejű** felhasználás területeire vonatkozó rendelkezés - a felperes feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján - nem értelmezhető kiterjesztően, az akkor még Magyarországon nem is bevezetett facebook oldalán később létrehozható felperesi facebook profilon történő megjelenítéshez adott hozzájárulásként.

A facebook profilon történő megjelenítés ugyan nem minősül az Szjt.44.§. /2/ bekezdése szerinti a szerződés megkötésekor ismeretlen felhasználási módnak, melyre az Szjt.44.§./2/ bekezdése értelmében felhasználási engedély érvényesen nem is adható, csupán egy, az alperes honlapján történő felhasználás körén kívül eső (az alperes által vitatottan) reklám elemet is magába integráló internetes felhasználásnak tekintendő.

Általánosságban az internetes felhasználások vonatkozásában a felperes hozzájárulása egy éves időtartamra szól. Ez alól kivételt kizárólag a szakmai célú felhasználás, valamint az alperes internetes honlapján történő bemutatás, és referencia anyagként történő felhasználás képezett.

Az ítéltábla mindenben osztja a felperes érvelését a tekintetben, hogy az alperes szerződésben megnevezett internetes honlap fogalma alá nem vonható a facebook profil, függetlenül attól, hogy maga a közösségi oldal a felhasználói profilt miként nevesíti. A facebook ugyanis nem az alperes honlapja, s bár egy idő után lehetővé vált, hogy intézményi vagy üzleti felhasználók is létrehozzanak a facebook-on saját profilt, azonban az alperes internetes honlapja és a facebook profil közötti jelentős különbségekre tekintettel a „honlap” vonatkozásában adott hozzájárulás a konkrét esetben nem értelmezhető a facebook profilon történő megjelenítésre is kiterjedő hatályú hozzájárulásnak.

Emellett figyelembe kell venni azt is, hogy az Szjt.43.§./5/ bekezdése értelmében ha a **felhasználás megengedett mértéke a szerződés alapján nem kellően meghatározott, úgy az engedély a szerződés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges felhasználási módra és mértékre korlátozódik.** A saját honlap mellett a facebook profilon történő felhasználás nem tekintendő elengedhetetlenül szükséges felhasználási módnak.

Miután a reklámfilmek az alperes által egy évre tervezett reklámkampány céljából készültek el és ez az egy éves időtartam mindkét reklámszerződés vonatkozásában lejárt 2008.december 31. napjáig, ezért a 2011. márciusától 2013. decemberéig az alperes facebook profilján megvalósított felhasználás nem tekinthető jogszerűnek.

Amennyiben értelmezéssel egyértelműen nem lennének megállapíthatóak a fentiek, abban az esetben az Szjt.42.§./3/ bekezdése értelmében a felperesre kedvezőbb értelmezés szabálya az irányadó, mely a kifejtettekkel azonos végkövetkeztetésre vezet.

III.

Azt az alperesi előadást a felperes nem tette vitássá, hogy az „...” alperesi facebook profil 2011.márciusától 2013. december 11. napjáig működött (3.sorszám alatti alperesi beadvány), így az alperesi magatartás jogsértő jellege is ezen időszakra vonatkozóan vizsgálható.

A felperes - és ehhez kapcsolódóan az elsőfokú bíróság ítéletének - azon jogi álláspontjával **nem értett egyet az ítéltábla**, hogy az átruházott vagyoni jogok keretein túlnyúló **jogellenes felhasználás esetén a szomszédos jogok védelme alapján az előadóművész az Szjt.74.§./1/ bekezdésében foglaltaknak megfelelően érvényesíthet díjazás iránti igényt.**

A jogellenes felhasználás tekintetében a korábbi szerzői jogról szóló törvény (1969.évi III.tv.) a szerzői jog megsértésének következményei cím alatt valóban akként rendelkezett, hogy a mű jogosulatlan felhasználása esetén a szerzőt megilleti a jogszerű felhasználás fejében járó jogdíj (régi Szjt.53.§./1/ bekezdés).

A jogsértés következményei tekintetében a hatályos Szjt. hasonló rendelkezést nem tartalmaz. A jogsértés vagyoni jogi következményei keretében viszont az Szjt 94.§./1/ bekezdés e/pontja alapján a szerző követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését a jogsértőtől (objektív alapú szankció) illetve - annak feltételei fennállta esetén - a polgári jogi felelősség szabályai szerint az Szjt.94.§./2/ bekezdése alapján kártérítési igényt érvényesíthet.

Az Szjt.-ben rendezni kellett a felhasználási díj és a gazdagodás/kártérítés viszonyát. A miniszteri indokolás szerint „A törvény a gazdagodás visszatérítése iránti igényt tartja fenn, ami szükségképpen legalább a szerzőt megillető díjazás megfizetését eredményezi” (Lásd: Szjt. 94-99. §-hoz fűzött miniszteri indokolás).

A bírói gyakorlat - lényegében a régi Szjt.53.§./1/ bekezdése szerinti logika mentén a jogszerű felhasználás esetén fizetendő jogdíjjal azonos összegű igényt mindkét fenti fordulat alapján külön bizonyítás nélkül is érvényesíthetőnek találta. A **gazdagodás visszatérítése** fordulat kapcsán arra tekintettel, hogy e jogkövetkezménynél nem a károsult kárát, hanem a jogsértő oldalán felmerült hasznot kell bizonyítani. E haszon legkisebb mértéke pedig annak a jogdíjnak az összege, melyet jogszerűen engedélyezett felhasználás esetén a jogsértőnek a felhasználásért fizetni kellett volna (emiat az összeg akkor is visszafizetendő, ha a jogsértőnek a jogsértésből haszna nem vagy éppen anyagi vesztesége származott).

Más döntések pedig az Szjt.94.§./2/ bekezdése szerinti általános kártérítés keretében láttak ugyanerre lehetőséget, ahol a jogszerűen engedélyezett felhasználás esetén irányadó díj az (egyes esetekben általános) kártérítés minimuma.

A bíróság a Pp.3.§./2/ bekezdése alapján a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, azonban azokat nem alakoszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. Emiat nem annak volt jelentősége, hogy a felperes tévesen az Szjt.74.§./1/ bekezdésére hivatkozott elsődleges keresete alapjaként, hanem annak, hogy **elsődleges keresetében a jogsértés kapcsán (objektív jelleggel) a jogszerű felhasználás esetén járó díjazás alkalmazását kérte**, ezért az ítéltábla is az Szjt. 94.§.(1) bek e) pontja szerinti gazdagodás keretében találta részben alaposnak a felperes elsődleges keresetét.

Az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről szóló 1998. évi IX. törvény 1.C) melléklete 45. Cikk 2. bekezdése szerint „Megfelelő esetekben a Tagok feljogosíthatják a bíróságot az elmaradt haszon és/vagy előre megállapított összegű kártérítés megítélésére is, még akkor is, ha a jogsértőnek nem volt tudomása vagy ésszerű oka tudni, hogy jogsértő cselekményt követ el.” (TRIPs) A TRIPs 45. cikk (2) bekezdés bekezdése alternatívát kínál a nemzeti jogoknak arra is, hogy a gazdagodás elvonása helyett a jogsértő terhére előre meghatározott összegű marasztalást, tulajdonképpen kárátalány megtérítésére kötelezést írjanak elő.

Az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott, a vétlen jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése iránti igény törvénybe iktatása TRIPs követelmény teljesítésének tekinthető. A magyar jogban a gazdagodás visszatérítése - a szerzői jogban a Ptk. szerinti jogalap nélküli gazdagodástól eltérő - objektív alapú - felróhatóságtól független - polgári jogi igényként szabályozott.

A szerzői jogi gazdagodás - visszatérítési igényre magától értetődően nem a Ptk. jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó szabályait alkalmazni, hiszen itt a gazdagodás kifejezésnek sajátos, szerzői jogi jelentéstartalma van, és a Ptk.-t az Szjt. 3. § alapján csak háttérjogszabályként lehet a szerzői jogi ügyekben alkalmazni. Ez oda vezet, hogy

objektív jogsértés esetén a szerző vagyoni igényének legalsó határa az elmaradt jogdíj. Ha a jogsértő bizonyított gazdagodása ezt a mértéket meghaladja, a különbözet is követelhető.

Az Szjt.94.§.(1) bekezdés e) pontja szerinti gazdagodás mértékének meghatározásánál a jogsértéssel összefüggésben elért teljes bevételéből (nettó árbevétel) kell kiindulni, és abból - a jogsértés objektív jellege folytán - levonhatók a tényleges, igazolt költségek. Ezek között a jogsértő felhasználás folytán meg nem fizetett („megspórolt”) jogdíj értelemszerűen nem szerepelhet. Ha a jogsértéssel elért bevétel folytán veszteség keletkezett vagy nem keletkezett a jogsértő oldalán jövedelem, a jogsértő csak a jogdíjjal azonos összeget köteles gazdagodás címén megtéríteni.

A gazdagodás mértékének meghatározásánál a jogsértéssel összefüggésben elért teljes bevételéből (nettó árbevétel) kell kiindulni, és abból - a jogsértés objektív jellege folytán - levonhatók a tényleges, igazolt költségek. Ezek között a jogsértő felhasználással „megspórolt” jogdíj viszont fogalmilag nem szerepelhet. Ha tehát a jogsértéssel elért bevétel veszteséget eredményezett, vagy nullszaldós, a jogsértő csak a jogdíjat köteles gazdagodás címén megtéríteni. (Lásda fentiekre : Kerszöv-Complex Cd-jogtár Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. Törvényhez 94.§-hoz fűzött magyarázatát)

A konkrét esetben az egymásra épülő szerződések tartalmi azonosságára is tekintettel nem tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy a jogellenes felhasználáshoz kapcsolt szankció (alperesi gazdagodás) mértékének meghatározása terén elsődlegesen akkor is a csatolt szerződésekből kell kiindulni, ha azok nem közvetlenül a peres felek között jöttek létre. Azt is helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy azösszezszerűségi kérdések tisztázhatóak a peradatok alapján is, ennek érdekében a Szerzői Jogi Szakértői testület bevonását szükségessé tevő szakkérdés nem merült fel, a reklámszerződések azösszezszerűségi kérdések tisztázásához szükséges adatokat maguk is megfelelően tartalmazták.

Azösszezszerűség vizsgálata kapcsán azonban az elsőfokú bíróság elmulasztotta figyelembe venni a konkrét eset alábbi sajátosságait:

A felperes a jogsértés egy évet meghaladó teljes időszakára a szerződések alapján számított egy évi felhasználási díjat vetítette (ezzel maga is így arányosított), így a jogsértés szankciójának mértéke meghatározásánál az ítéltábla is ezt vette figyelembe kiinduló pontként.

Nem találta az ítéltábla automatikusan irányadónak a második reklámszerződésben a további felhasználásra meghatározott összeget az első reklámszerződés alapján elkészült reklámfilmek esetében, figyelemmel arra, hogy egyrészt az első reklámszerződés erre vonatkozóan a felek külön megállapodását kívánta meg, másrészt a második szerződésből számított összeg szükségképpen meghaladta volna az első reklámszerződésből kalkulálható felhasználási díj összegét.

A kiegészített tényállásban foglaltaknak megfelelően az első reklámszerződés (melynek kapcsán 4 film érintett a kereset által) - szemben a második reklámszerződéssel - nem tartalmazott a felhasználás időtartamának meghosszabbítása esetén irányadó díjra

semmilyen előírást. Az első reklámszerződés 3.1. pontja a megbízási díj elemeiként sorolta fel a próbadíjat, a forgatási napok munkadíját, a kizárólagosság díját (3.4.pont) és a reklámfilmek 3.2.pontjában részletezett felhasználási jogok ellenértékét. Ugyanakkor számszerűsítésre csupán a próbadíj, a forgatási napok munkadíja és a kizárólagossági díj (1.500.000 forint + ÁFA) került. Ebből következően a kizárólagossági díj integrálta a felhasználási jog ellenértékét is. 12 film alapul vételével a kizárólagosság díja és a felhasználási jogok ellenértéke egy filmre vetítve 125.000 forint + ÁFA volt. Miután a díjazás belső megoszlása nem állapítható meg, ezért az ítéltábla a felhasználási jogok ellenértékét az egy filmre eső díjazás 50 %-ában határozta meg, s ez irányadó a jogellenes felhasználás esetén is, hiszen a kizárólagossági kikötés már nem terhelte a perbeli időszakban a felperest.

Az első reklámszerződéshez kapcsolódó 4 filmmel összefüggő jogsértés miatt így a felperest objektív alapon 250.000 forint illethetné meg. A második reklámszerződés vonatkozásában az újabb egy éves időtartamban történő felhasználásért járó felhasználási díját már maga a szerződés nevesíti 125.000 forint + ÁFA/film összegben, így az objektív alapon érvényesíthető igény 5 filmre vonatkoztatva nettó 625.000 forint (5 x 125.000 forint) a két szerződés tekintetében együttesen nettó 875.000 forint, bruttó 1.111.125 forint.

Értékelnie kellett azonban azt is az ítéltáblának, hogy a fenti díj ellenében a jogszerű felhasználás változatos megjelenési formáihoz képest a jogsértés szűk keretben, csak az alperes facebook profilján valósult meg, emiatt nem a fentiek szerint számított felhasználási díjat, hanem - mérlegeléssel - annak csupán felét találta jogszerűen igényelhetőnek. (1.111.125 forint bruttó felhasználási díj fele 555.563 forint)

Tévedett az elsőfokú bíróság a késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontjának meghatározása terén. A peradatok szerint a jogsértés 2011.márciusa és 2013. december 11.napja között valósult meg, ezért az ítéltábla középátlagos késedelmi kamat megfizetésére kötelezte az alperest.

A fenti levezetésből kitűnően megváltozott pernyertességi arányra figyelemmel alaptalan a perköltség felemelése iránt a felperes által előterjesztett fellebbezés. A megállapodás szerinti ügyvédi munkadíj mérséklésére az elsőfokú bíróság ítéletében felhívott 32/2003/VIII.22./IM. rendelet 3.§./4/ bekezdése alapján (helyesen ugyanezen IM. rendelet 2.§./2/ bekezdése alapján) az ítéltábla nem látott lehetőséget. E téren osztotta a felperesi fellebbezésben kifejtetteket. A jogkérdés precedens jellegére, a felperes beadványainak jogi színvonalára és munkaidő igényére tekintettel - az utazási költséget is magába integráló - megállapodás szerinti ügyvédi munkadíj mérséklése nem volt indokolt. A felperes oldalán felmerült elsőfokú perköltség: 24.740 forint, a ténytanúsítás kiállításával kapcsolatos költség, bruttó 330.200 forint az ügyvédi munkadíj és 85.700 forint elsőfokú eljárási illeték, együttesen 440.640 forint.

A pernyertesség arányának megfelelően a Pp.81.§./1/ bekezdése alapján áthárítható perköltség ezen összeg 38,88 %-a 171.320 forint. Ezt csökkenni az alperes pernyertességére eső jogtanácsosi munkadíj (873.187 forint x 5 % = 43.659 forint). A felperes javára mutató különbözet 127.661 forint.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla a Pp.253.§./2/ bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - a keresetet a perköltségigény tekintetében részben elutasító ítéletnek tekintve - a Pp.253.§./2/ bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A másodfokú perköltség számítása a Pp. 81.§.(1) bekezdése alapján a következő. A 873.187 forint összegű alperesi pernyertességre eső fellebbezési illeték 69.900 forint, az erre eső jogtanácsosi munkadíj 21.830 forint. A felperesi fellebbezés vonatkozásában az alperes pernyertes lett (a fellebbezett perköltség 289.200 forint), az erre eső jogtanácsosi munkadíj 7.230 forint. Az alperest megillető másodfokú perköltség 98.960 forint. Ezt csökkenti az alperes pervesztességére (555.563 forint) eső a 32/2003/VIII.22./IM. rendelet 3.§./2/ bekezdés a/pontja alapján 3.§./5/ bekezdés és 4/A.§-a alapján meghatározott felperesi ügyvédi munkadíj 17.640 forint összegben. A különbözeti összeg 81.320 forint ($98.960 - 17.640 = 81.320$ forint).

Győr, 2014.évi november hó 6.napján

Dr.Ábrahám Éva sk.
a tanács elnöke

Dr.Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr.Vass Mária sk.
bíró